

Hva skaper framtida?

Et ANT-perspektiv

Petter Holm

Innlegg på Scenario 2015 – Et seminar om
framtida i nord. UVETT Onsdag 24.
november 2004

Kortversjon

- Hva er scenarier?
 - En faglitterær genre
 - ... kan spores tilbake til militære strategi-spill
 - ... har forankring i den vitenskapelige institusjon
 - Likevel: Det er først nylig scenariet har tatt steget fra det militæret, via big business, til vitenskap, og der tatt form som et særskilt litterært produkt
- Hvordan forklare scenariets økende popularitet?
 - Endring i vitenskap som sosial institusjon
 - fra Mode 1: forstå virkeligheten (artikkel)
 - til Mode 2: forme virkeligheten (scenariet)

Tlön

- Tlön, Uqbar, Orbis Tertius
 - Jorge Luis Borges: Fictions (1944)
 - Uqbar - et land ingen har hørt om
 - Tlön - en planet (Orbis Tertius et solsystem)
- ‘For the people of Tlön, the world is not an amalgam of *objects* in space; it is a heterogeneous series of independent *acts* - the world is successive, temporal, but not spatial. There are no nouns ... “The moon rose over the river “ is “*hlör u fang axaxaxas mlö*”, or, as Xul Solar succinctly translates: *Upward, behind the upstreaming, it mooned.*’

Tlön

- Tlön er oppfunnet
- Tlön blir akseptert som historien om Tellus og blir virkeliggjort: Tellus blir Tlön
- ‘Almost immediately, reality “caved in” at one or more point. The truth is, it wanted to cave in. Ten years ago, any system with an appearance of order - dialectical materialism, anti-Semitism, Nazism - could spellbind and hypnotize mankind. How could the world not fall under the sway of Tlön, how could it not yield to the vast and minutely detailed evidence of an ordered planet?’
- Tlön er et scenario

Fra fiksjon til fakta

- Vitenskap som representasjon
 - sannhet som kriterium for suksess;
 - korrespondanse mellom teori & virkelighet
 - vit prosess: som trafikk fra virkelighet til teori
- Vitenskap som performativ:
 - pragmatisk sannhetskriterium: virker det?
 - Vit prosess som toveis trafikk mellom virkelighet og teori, slik at:
 - Det oppstår korrespondanse mellom teori og virkelighet. Teorier beskriver ikke bare virkelighetene, de former virkelighetene

Scenarier & performativitet

- Hvis vitenskap er performativ, er scenarier både viktigere og mer problematiske enn hvis vitenskap er representativ
 - Merton og selvoppfylgende profetier
 - Hacking og 'interactive kinds'
 - Callon: Performativity of economics
 - Borges: Tlön
 - The Five Percent Community

Hva er scenarier?

- Scenario som strategisk planleggingsform:
 - Militært: The War Room, Rand, computeren, spill-teori & simulering. The Cyborg Science
 - Kommersielt: Utvikling & lansering av varer i stedet for raketter. (Business er krig med omtrent samme midler)
 - Vitenskapelig: Utvikling & lansering av vitenskapelige produkter (global oppvarming, omsettelige kvoter)

Scenariet konstruerer en posisjon der valg av framtid blir mulig

- Forfatterposisjon: Analytiker
- Leserposisjon: Beslutningstaker
 - generalen
 - Investoren
 - Politiker
- Scenariet er en modell der ulike utfall, formulert som alternative "framtid", produseres som funksjon av avgrenset sett av beslutninger i dag
- Analytiker konstruerer modellen; beslutningstakeren leker med den
- Gyldighet? I hvilken grad kan modellen transporteres til vireligheten (representativitet & performativitet)

Scenariet & legitim vitenskap

- Mode 1 (Mertons ethos of science):
 - Vitenskapen som sannhetsøkende, autonom institusjon: Skål for den rene matematikk: May it never be of use for anyone
 - Representasjon & den vitenskapelige artikkel
- Mode 2 – kontekstualisering
 - Trippel Helix, cluster-tenkning
 - Vitenskap må virke
 - Fra positiv viten til føre-var-prinsippet
 - Performativitet & scenariet